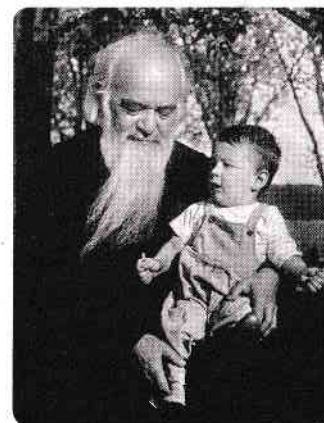

LBRIS

We know
books

SFÂNTUL **NICOLAE**
VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

COMORI VECHI ȘI NOI

TÂLCUIRI LA PORUNCI ȘI FERICIRI

traducere din limba sârbă de
RUXANDRA LAMBRU
MARIA și SLADJANA GURGU

PREȘANIA

CUPRINS

pagina 007	Comori vechi și noi sau cum să-L scoatem pe Dumnezeu din muzeu
pagina 012	Prima lege a lui Dumnezeu - Tâlcuire la cele zece porunci
pagina 064	Legea dumnezeiască a Vechiului Legământ
pagina 086	Piramida Raiului - Tâlcuire la fericiri
pagina 118	Știința cea nouă
pagina 126	Fericirile
pagina 130	Rânduiești și sfaturi pentru o viață creștinească
pagina 162	Credincioșilor, treziți-vă!
pagina 166	Addenda

PRIMA LEGE A LUI DUMNEZEU

TÂLCUIRE LA CELE ZECE PORUNCI

Traducere de Ruxandra Lambru

Aceasta este Legea pe care a dat-o Domnul Dumnezeu Savaot poporului lui Israel prin marele Său ales și Proroc Moise pe Muntele Sinai:

1. *Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine.*
2. *Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer sus, și din câte sunt pe pământ jos, și din câte sunt în ape sub pământ.*
3. *Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, că nu va ierta Domnul pe cel ce va lua numele Lui în deșert.*
4. *Șase zile lucrează și fă toate lucrurile tale. Iar ziua a șaptea este sâmbăta Domnului Dumnezeului tău, pentru aceea au binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și au sfințit-o pe ea.*
5. *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești mult pe pământul cel bun, care Domnul Dumnezeuul tău ți-l dă ție.*
6. *Să nu ucizi.*
7. *Să nu preacurvești.*
8. *Să nu furi.*
9. *Să nu mărturisești strâmb asupra vecinului tău mărturie mincinoasă.*
10. *Să nu poștești femeia aproapelui tău, să nu poștești casa vecinului tău, nici țarina lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici boul lui, nici înjugătorul lui și nici o vită a lui și nici câte sunt ale aproapelui tău.*

Aceasta este prima Lege a lui Dumnezeu, fără de care nu se poate mântui nici poporul lui Israel, nici poporul rus, nici cel englez, nici cel chinez, nici cel sârb, niciun popor de pe pământ.

Într-adevăr, această lege este scurtă, dar spune multe oricărui om în stare să gândească și să-și caute mântuirea sufletului.

Cel care nu își însușește în suflet această primă lege dumnezeiască nu se poate apropia de Hristos și nici de Legea lui Hristos. Cine nu învață să înoate în apă mică nu se va încumeta să se ducă în ape adânci; se va îneca.

Și cine mai întâi nu va învăța să pășească, nu va putea să alerge; va cădea și-și va frânge oasele. Și cine nu va învăța mai întâi să socotească cu unitățile nu va ști niciodată să facă socoteli cu miile. Și cine nu va învăța mai întâi să silabisească, nu va învăța niciodată să vorbească și să citească cursiv. Iar cine nu va pune mai întâi temelie la casă, zadarnic se va trudi să ridice acoperișul.

Și încă o dată: cine nu împlinește Legea lui Moise, zadarnic va bate la porțile palatului lui Hristos, Hristos nu-i va deschide.

Iată deci, fraților, ce arată și ce înseamnă această primă Lege a lui Dumnezeu, când o privim de aproape și când reflectăm mai mult asupra ei.

EU SUNT DOMNUL DUMNEZEUL TĂU, SĂ NU AI ALȚI DUMNEZEI AFARĂ DE MINE

Aceasta se tâlcuiește astfel: Unul este Dumnezeu și nu există alți dumnezei în afară de El, Unicul. El este Atotîntul, Atotputernicul, Atotînțeleptul, Atotbunul Dumnezeu. De la El vin toate făpturile, prin El trăiesc și la El se întorc. El este Dumnezeu cel sfânt, cel tare și fără de moarte. El este nemișcător, El este pașnic, fără început și fără sfârșit, fără nevoie și fără cusur. De El țin toate lumile fără număr și toate se învârtesc în jurul Său. El Se află în miezul tuturor lucrurilor, precum osia în mijlocul roții. Osia stă nemișcată și susține roata care se învârtește. La Dumnezeu este toată puterea și nu există putere în afara lui Dumnezeu. Și puterea luminii, și a apei, și a văzduhului, și a pietrei este tot puterea lui Dumnezeu. Puterea cu care se târăște furnica, cu care înoată peștele, cu care zboară pasărea, toate sunt puterea lui Dumnezeu. Puterea seminței de a crește, și a ierbii de a respira, și a omului de a trăi, este puterea lui Dumnezeu. Chiar și puterea diavolului este împrumutată de la Dumnezeu, împrumutată și folosită în cele rele, așa cum nebunul poate să împrumute foc de la fierar ca să se încălzească, dar apoi îl răstoarnă și se arde. Toată puterea este în stăpânirea lui Dumnezeu și toate cele create își împrumută puterea lor de la El. Dumnezeu îi împrumută fiecăruia cât vrea și ia înapoi când vrea El. De aceea, când ceri putere, cere-o doar de la Dumnezeu, deoarece Dumnezeu este izvorul puterii

vii și înfricoșătoare, și în afara acestui izvor nu mai sunt altele. Roagă-te lui Dumnezeu astfel:

Doamne, Dumnezeule, singurul izvor nesecat de putere, dăruiește-mi mie, celui slab, mai multă putere, ca să-Ți pot sluji mai mult. Și dăruiește-mi mie înțelepciune, Doamne, ca să nu folosesc puterea primită pentru rău, ci pentru binele meu și al aproapelui meu și pentru marea Ta slavă. Amin.

Tot la Dumnezeu este întreaga înțelepciune, și nu există nici cea mai mică fărâmă de înțelepciune și de cunoaștere în afara lui Dumnezeu. Dumnezeu i-a împrumutat fiecărei făpturi create ceva din înțelepciunea Sa. De aceea, să nu crezi, frate, că Dumnezeu i-a dat înțelepciune doar omului, căci vei greși. Înțelepciune are și boul, are și calul, și albina, și musca, și rândunica, și barza, și lemnul, și piatra, și apa, și văzduhul, și focul și vântul. În toate se află înțelepciunea lui Dumnezeu și nimic nu ar putea exista fără un dram de înțelepciune.

După înțelepciunea lui Dumnezeu, boul se împerechează când îi este rânduit, calul presimte pericolul, albina face fagure, musca prezice ploaia, rândunica își împletește cuibul, barza își îngrijește puii, copacul știe să crească, piatra știe să tacă și să se cristalizeze, apa știe să curgă la vale și să zboare sub formă de nori, focul știe să ardă, să lumineze și să doarmă închis în fiecare lucru, vântul știe să călătorească pe căile sale și să aducă curăție acolo unde este necurăție și sănătate acolo unde este

boală, și eterul știe tot ceea ce se află între aștri și pe aștri. Într-adevăr, nimeni nu are o înțelepciune a sa, proprie, pe care să o fi făcut sau să o fi născut din sine, ci toată înțelepciunea izvorăște dintr-un Unic Izvor al înțelepciunii atotcuprinzătoare. Iar acest izvor este la Dumnezeu. De aceea, când cauți înțelepciune, caut-o doar la Dumnezeu, căci Dumnezeu este izvorul înțelepciunii vii și înfricoșătoare, și în afara acestui izvor nu sunt altele. Roagă-te lui Dumnezeu deci astfel:

Atotînțelepte, Atotștiutorule Doamne, Dumnezeule, dăruiește-mi mie, cel puțin înțelept, mai mult din înțelepciunea Ta cea vie, pentru a Te putea sluji mai mult. Și condu-mă, Doamne, ca toată cunoașterea ce mi-a fost dată să nu o întrebuițez pentru rău, ca Satana, ci pentru a face bine mie și aproapelui meu, și pentru mare slava Ta. Amin.

La Dumnezeu este și toată bunătatea. De aceea, Hristos spune că nimeni nu este bun în afară doar de Dumnezeu. Bunătatea Lui cuprinde mila, răbdarea și iertarea Sa față de păcătoși. Dumnezeu și-a împrumutat bunătatea fiecărei făpturi create de El. De aceea, în fiecare creatură a lui Dumnezeu este și bunătatea lui Dumnezeu. Chiar și în diavol există bunătatea lui Dumnezeu, datorită căreia diavolul își dorește sieși binele, și nu răul, dar în prostia sa crede că prin rău va ajunge la bine, adică făcându-le rău tuturor făpturilor lui Dumnezeu își va face sieși un bine. O, cât de multă bunătate a lui Dumnezeu este în fiecare zidire a Sa! În piatră, în plante, în animale, în foc,

în apă, în văzduh, în eter! Toată această bunătate este împrumutată de la Dumnezeu, izvorul nesecat și fără fund și înfricoșător al bunătății nemăsurate. De aceea, când dorești mai multă bunătate, nu o căuta în altă parte decât la Dumnezeu. Căci doar la El găsești bunătatea cu asupra de măsură. Roagă-te, așadar, lui Dumnezeu după cum urmează:

Preabunule, Preamilostive, Atotîndurătorule Dumnezeule, dăruiește-mi mie, celui rău, mai multă bunătate din bunătatea Ta, pentru ca ea să mă facă să mă bucur și să strălucesc și pentru a Te putea sluji mai mult și mai bine. Călăuzește-mă și sprijină-mă, Doamne, ca bunătatea Ta să nu o folosesc spre rău, ca Satana, ci spre fericirea și bucuria și luminarea mea și a tuturor făpturilor Tale, cu care împreună viețuiesc.

Tot astfel Dumnezeu este Putere fără sfârșit, Înțelepciune fără sfârșit, Bunătate nesfârșită. Putere, Înțelepciune și Bunătate – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, trei Ipostasuri nedespărțite și veșnic unite. După chipul și asemănarea acestei Sfinte Treimi în unime s-a făcut tot ce este creat, și trăiește tot ceea ce este viu, și ființează tot ceea ce există. Cine nesocotește una din aceste trei, acela se va prăvăli în Iadul suferinței și groazei și se va trezi în oastea Satanei. Cel care se dezice de Tatăl, sau de care Tatăl se dezice, acela rămâne infirm, doar cu Fiul și cu Duhul. Cel care se dezice de Fiul, sau de care Fiul se dezice, acela rămâne infirm, doar cu Tatăl și cu Duhul. Cel care se dezice de Duh, sau de care Duhul se dezice, acela rămâne infirm,

doar cu Tatăl și cu Fiul. Cel care se dezice, sau de care se dezice două din Cele Trei Ipostasuri, acela rămâne de două ori infirm. Iar cine se dezice de toate Cele Trei Ipostasuri, sau de care se dezice toate trei, acela este șters din rândul ființelor, ca și cum nu ar fi fost. De aceea, striga cu disperare Împăratul David: „Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu!” /Psalmi 13, 1/ Iar mai înfricoșător decât să te dezici de Tatăl sau de Fiul este, fraților, să te dezici de Duhul Sfânt. Deoarece omului i se poate ierta și lipsa de putere, și lipsa de înțelepciune, dar lipsa bunătății nu i se poate ierta niciodată, nici pe lumea aceasta, nici pe cealaltă.

Și „să nu ai alți dumnezei în afară de Mine,” poruncește Domnul. La ce ți-ar putea ajuta alți dumnezei, dacă Îl ai pe Domnul Dumnezeu Savaot? Dacă ai doi dumnezei, unul dintre aceștia este diavolul, să știi. Iar tu nu îi poți sluji și lui Dumnezeu și diavolului, așa cum un bou nu poate ara două ogoare în același timp, și așa cum o lumânare nu poate lumina în două case în același timp. Boul nu are nevoie de doi stăpâni, căci aceștia îl vor trage când într-o parte, când în alta; nici muntelui nu-i sunt de folos doi sori, căci îl vor arde; nici furnicii nu îi trebuie două picături de apă, căci ar îneca-o; nici copilului nu-i trebuie două mame, căci așa nu va avea niciuna. Nici ție nu îți trebuie doi dumnezei, căci nu vei fi mai bogat, ci mai sărac. Și nu îți trebuie nici trei dumnezei, căci așa nu vei fi mai sigur, ci mai nesigur. Nu îți trebuie nici patru dumnezei, căci nu vei fi mai

curajos, ci mai fricos. Și nu îți trebuie nici o sută de zei, căci nu vei fi mai vesel, ci mai trist. Cu cât mai mulți zei vei avea, cu atât ei vor fi mai slabi iar lumânările tot mai slabe. Și dacă ai zei câți oameni pe lume, zeii tăi vor fi mai slabi decât oamenii. Și dacă ei sunt la fel de numeroși precum furnicile, zeii tăi vor fi slabi ca furnicile. Într-adevăr, atâția zei nu ar fi de niciun folos, ci doar buni de lepădat din pragul casei tale. Tu să rămâi cu singurul tău Domn, Dumnezeu Savaot, la care este toată puterea, toată înțelepciunea și toată bunătatea, neîmpărțită, nesecată și nesfârșită. Pe El, Unul, să-L cinstești, Lui să I te închini și de El să te temi. Iar când te rogi Lui, spune astfel:

Doamne, Dumnezeule, Tu poți avea nenumărate făpturi create de mâna Ta, dar făpturile Tale nu pot avea mai mult decât pe Tine, singurul lor Dumnezeu. Împrăștie, Doamne Drag, toate gândurile mele cele rele și nălucirile privind alți dumnezei, așa cum vântul cel puternic împrăștie roiul otrăvitor al muștelor. Curățește sufletul meu, luminează-l, lărgește-l, Doamne, și sălășluiește-Te în el ca un împărat în palatul său. Aceasta mă va înălța, îmi va da putere, mă va face mai om, mă va îndrepta și mă va înnoi. Slavă Ție și mulțumescu-ți Ție, Unule Adevărat Dumnezeu, care Te ridici deasupra tuturor falșilor dumnezei precum muntele deasupra umbrelor dintr-un iaz. Amin.

SĂ NU-ȚI FACI ȚIE CHIP CIOPLIT, NICI ASEMĂNAREA VREUNUI LUCRU DIN CÂTE SUNT ÎN CER SUS, ȘI DIN CÂTE SUNT PE PĂMÂNT JOS, ȘI DIN CÂTE SUNT ÎN APE SUB PĂMÂNT

Ceea ce se tâlcuiește astfel: Să nu adori zidirea ca pe Ziditor. Dacă deja te-ai ridicat pe un munte înalt, pe care te-ai întâlnit cu Domnul Dumnezeu, la ce bun să mai iei în seamă umbrele din iazul de la poalele muntelui? Când un om tânjește să-l vadă pe împărat și după strădanie îndelungă reușește să se arate în fața acestuia, oare mai stă apoi să se uite în dreapta și în stânga la slugile împăratului? Poate se mai uită în jur din două motive: fie pentru că nu îndrăznește să rămână singur în prezența împăratului, fie pentru că nu este încredințat că împăratul îl poate ajuta.

Dar de ce omul nu îndrăznește să rămână singur în prezența Împăratului Dumnezeu? Nu este oare acest împărat în același timp și tatăl lui? Și cine oare se teme să stea față către față cu propriul tată? Oare nu S-a gândit Dumnezeu la tine, omule, încă dinainte de nașterea ta? Nu te-a atins oare El cu degetele Sale, și în vis, și în realitate, când tu nici nu bănuiai și nici nu simțeai? Nu Se gândește El oare la tine în fiecare zi mai mult decât tu însuși te gândești la tine? Atunci, de ce te temi de El? De fapt, nu te temi tu de Dumnezeu ca om, ci ca păcătos. Păcatul este mereu fecundat de frică. Și naște acolo

unde nu este loc nici pentru el, nici pentru odraslele lui. Păcatul este cel care distrage privirile tale de la împărat la slugile lui, pentru că printre slugi se simte păcatul la el acasă, acolo poate să stăpânească. Dar trebuie să știi că împăratul este mai milostiv decât slugile sale. De aceea, nu te teme, ci privește-l liber pe împărat – părintele tău. Privirea împăratului va arde păcatul din tine așa cum raza de soare arde insectele otrăvitoare din apă, astfel încât apa rămâne curată și bună de băut.

Sau crezi că Însuși Împăratul Dumnezeu nu te poate ajuta, așa că te uiți după slugile Sale. Să știi însă că dacă împăratul nu te poate ajuta, slugile lui nici atât nu vor putea. Nu așteaptă oare toate fapăturile lui Dumnezeu ajutor de la El? Atunci, tu ce ajutor aștepti de la o faptură a lui Dumnezeu? Dacă cel însetat nu-și poate astâmpăra setea de la izvorul cel tare al înălțimilor, cum să-și astâmpere setea sorbind picătură cu picătură roua din livadă?

Cine se închină unui chip cioplit sau unei asemănări a vreunui lucru? Cel ce nu-l cunoaște pe sculptor și pe pictor – doar acela slăvește chipul cioplit. Cel care nu crede în Dumnezeu sau nu-L cunoaște pe Dumnezeu este obligat să slăvească lucruri, căci omul ceva tot trebuie să slăvească. Dumnezeu a cioplit munții și văile, și trupurile animalelor și ale plantelor, și Dumnezeu a pictat livezile și câmpurile, norii și lacurile. Cel care știe toate acestea aduce slavă și mulțumire lui Dumnezeu ca unui mare sculptor și pictor, iar cel care nu știe toate

acestea, aduce slavă și mulțumire acelor sculpturi și picturi ale lui Dumnezeu.

Dar acesta încă nu este cel mai negru păcat. Cel mai negru păcat este atunci când omul își adoră propria creație, când își admiră lucrul mâinilor sau al minții sale. Oamenii sălbatici își cioplesc zei din lemn, cărora li se închină și se roagă. Dar celor sălbatici li se mai poate ierta, sălbăticia lor îi îndreptățește. Față de ei, dreptul și veșnicul Dumnezeu este milostiv și îngăduitor, iar rugăciunile lor, pe care le înalță chipului de lemn, le primește ca și cum I-ar fi adresate Lui și trimite ajutor acestor copii ai Săi.

Dar există și oameni împlânziți, ai zilelor noastre, care fac ceva cu creierul lor sau cu mâinile lor, și consideră această lucrare ca fiind o divinitate. Există pictori care își adoră lucrările ca pe divinități. Există și scriitori care scriu o carte și își închipuie în mintea lor că aceasta este mai bună decât cerul și pământul, și apoi se închină în fața acestei cărți a lor. Există bogătași care strâng averi peste averi, ca un hârciog în ascunzătoare, și își ridică nasul și își înalță privirea deasupra lui Dumnezeu și a lumii create de El, și se închină bogăției lor de țărăniță și de noroi. Acolo unde sunt toate gândurile și toată inima omului, acolo este și Dumnezeul lui.

Dacă un om își închină toate gândurile și toată inima familiei sale, și nu știe de alt Dumnezeu, atunci familia

lui este pentru el dumnezeirea. Aceștia sunt un soi de bolnavi sufletește.

Dacă vreun om își închină toate gândurile sale și toată inima aurului și argintului, și nu vrea să știe de alt Dumnezeu, atunci aurul și argintul sunt dumnezeirea lui, căreia i se închină zi și noapte, până ce nu îl ajunge noaptea morții și nu-l învăluie în întunericul său. Aceștia sunt alt soi de bolnavi sufletește.

Dacă un om își ațintește toate gândurile sale și toată inima pentru a se ridica deasupra altor oameni, pentru a fi primul, pentru a fi slăvit și laudat de alții; și dacă se socotește pe sine mai bun decât toți oamenii, decât toate lucrurile din cer și de pe pământ, atunci acest om își este sieși dumnezeul căruia îi jertfește totul. Acesta este al treilea soi de boală sufletească.

Frații mei, cu adevărat doar sufletele bolnave nu știu de adevăratul Dumnezeu. Iar sufletele sănătoase sunt sănătoase din cunoașterea și recunoașterea adevăratului și singurului Dumnezeu, care este Stăpân și Cărmuitor al tuturor dăltuirilor și al tuturor picturilor, și al tuturor familiilor omenești, și al tot aurului și argintului, și al tuturor muritorilor de pe pământ.

Dacă cineva va scrie numele lui Dumnezeu pe hârtie sau pe lemn, sau pe piatră, sau în zăpadă, sau în noroi, tu cinstește acea hârtie, acel lemn și acea piatră, și

zăpada și noroiul, pentru numele preasfânt care este scris pe ele, dar nu cinsti materia pe care a fost scris preasfântul nume.

Când cineva pictează chipul lui Dumnezeu, pe orice material, tu să te închini; dar să știi că nu te închini materiei pe care Dumnezeu este zugrăvit, ci Dumnezeului cel Mare și Viu, de Care îți amintește acea pictură.

Sau când cineva rostește cu limba sau cântă numele lui Dumnezeu, tu să te închini; dar să știi că nu te închini limbii omenești și glasului omenesc, ci lui Dumnezeu cel Viu și de temut, de Care ți-a amintit limba omenească.

Sau când privești noaptea la puzderia de stele, tu închini-te adânc, dar nu lucrurilor create de mâna lui Dumnezeu, ci închini-te Domnului celui Atotputernic, mai presus decât stelele, a căror strălucire îți amintește de măreția lui Dumnezeu.

Și când îngenunchezi seara ca să te rogi, spune așa:

Doamne, Unule, pe Tine singurul Te cunosc, Te recunosc și Te slăvesc și când ziua îmi arată toată măreția Ta – prin frumusețea faptelor Tale – și când noaptea mă înfășoară în mantia-i întunecată, lăsându-mă singur cu Tine. Amin.